

PREDGOVOR

Za studente koje zaista zanima kako svijet funkcionira, mikroekonomija je jedno od najzahvalnijih i najzanimljivijih područja koje mogu studirati. Dobro vladanje mikroekonomijom ključno je za menadžersko odlučivanje, za kreiranje i razumijevanje državnih politika i općenito za razumijevanje kako moderno gospodarstvo funkcionira.

Napisali smo ovu knjigu o mikroekonomiji zato što vjerujemo da studentima treba približiti nove teme koje su posljednjih godina zauzele središnje mjesto u mikroekonomiji – teorije igara i konkurentne strategije, uloga nesigurnosti i informacija, analiza određivanja cijene od strane tvrtki koje posjeduju tržišnu moć. Također smo osjećali da studentima treba pokazati kako mikroekonomija može pomoći pri razumijevanju onog što se događa oko nas i kako se mikroekonomiju može iskoristiti kao praktično oruđe prilikom donošenja odluka. Mikroekonomija je važno i dinamično područje, ali studentima treba ukazati na njenu relevantnost i korisnost. Ono što studenti žele i trebaju je solidno razumijevanje kako se mikroekonomiju može primijeniti izvan učionice.

Peto izdanje *Mikroekonomije* odgovara na ove izazove tako što sadrži teoretske matematičke postupke koji su relevantni i lako primjenjivi u procesu donošenja odluka, kako od strane menadžera, tako i prilikom donošenja državne politike. Ovaj naglasak na primjenjivost postignut je i uključivanjem 107 opširnih primjera koji obrađuju teme poput analize potražnje, troška i tržišne efikasnosti, strategije određivanja cijena, odluke o ulaganju i proizvodnji i analiza državne politike. Upravo zbog važnosti koju pridajemo ovim primjerima, oni se nalaze unutar samog teksta. (Potpun popis primjera nalazi se u sadržaju na stranicama ix-xxii.)

Peto izdanje *Mikroekonomije* pokriva dramatične promjene do kojih je na ovom polju došlo posljednjih godina. Postoji rastući interes za teoriju igara i strateške međudnose tvrtki (12. i 13. poglavlje), za ulogu i važnost nesigurnosti i asimetričnih informacija (5. i 17. poglavlje), za strategije određivanje cijena tvrtki koje posjeduju tržišnu moć (10. i 11. poglavlje), te za kreiranje mjera koje će se efikasno nositi s eksternalijama poput zagađenja okoliša (18. poglavlje). Ove su teme, kojima je većina knjiga tek nedavno posvetila pozornost, ovdje podrobno obrađene.

Iako *Mikroekonomija* pokriva široko područje i sadrži aktualne teme, to ne znači da je teška ili "za napredne". Trudili smo se izloženo gradivo bude jasno, zanimljivo i privlačno. Čvrsto vjerujemo da bi učenje mikroekonomije trebalo biti ugodno i poticajno. Nadamo se da ova knjiga odražava to vjerovanje. Osim u dodacima i bilješkama, u *Mikroekonomiji* nema matematičkih izračuna. Stoga

bi trebala biti prikladna za studente različitih profila. (Zahtjevniji odjeljci su označeni zvjezdicom, može ih se i preskočiti.)

Promjene u petom izdanju

Svako novo izdanje ove knjige nadovezivalo se na uspjeh onog prethodnog dodavanjem brojnih novih tema, novih i osvježenih primjera, te poboljšanim izlaganjem postojećeg materijala. Peto izdanje nastavlja tu tradiciju. Dodali smo novi odjeljak o aukcijama u 13. poglavlju (Teorija igara i konkurentna strategija), te proširili dio teksta posvećen analizi ponude i potražnje u drugom poglavlju, kao i obradu troška u 7. i 8. poglavlju. Osim toga, dodali smo nekoliko novih primjera, a veći broj starih primjera je zamijenjen novima.

Slijedeći želje mnogih naših vjernih čitatelja, nismo mijenjali raspored poglavlja. Međutim, znatno smo izmijenili dijelove prvih osam poglavlja, tako da su neki osnovni pojmovi sada objašnjeni bolje i sistematičnije. Pri promjenama vodili smo se, kao i uvijek, željom da sadržaj ovog udžbenika učinimo što jasnijim, razumljivijim i zanimljivijim.

Peto izdanje Mikroekonomije je, kao i četvrto, otisnuto u četiri boje. Kao i prije, trudili smo se da upotrebom boje grafove učinimo što preglednijima i pedagoški efikasnijima. Pred toga, dodali smo i nekoliko novih grafova te promijenili brojne postojeće grafove kako bismo ih učinili točnijima i jasnijima.

Format teksta je u ovom izdanju veći od onog u prethodnim. To nam je omogućilo korištenje novih pedagoških oruđa. Ključni pojmovi su sada otisnuti masnim slovima, a njihove definicije se nalaze na marginama teksta. Važne mikroekonomske ideje se često temelje na konceptima koji se iznose ranije u tekstu. Zbog te činjenice dodali smo na rubove stranica brojne pojmovne poveznice koje studente upućuju na relevantni već obrađeni materijal.

Alternativna organizacija predavanja

Peto izdanje *Mikroekonomije* ostavlja nastavnicima mnogo fleksibilnosti pri strukturiranju predavanja. Ako se radi o predmetu koji traje jedno tromjesečje ili jedan semestar s naglaskom na osnovama mikroekonomije, predlažemo korištenje sljedećih poglavlja i odjeljaka: 1, 2, 3, 4.1-4.4, 6, 7.1-7.4, 8, 9.1-9.3, 10, 11.1-11.3, 12, 14, 15.1-15.4, 18.1-18.2 i 18.5. Nešto ambiciozniji program mogao bi uključiti i dijelove 5. i 16. poglavlja, te dodatne odjeljke iz 4., 7. i 9. poglavlja. Ako nastavnik želi naglasiti nesigurnost i tržišni neuspjeh, trebao bi uključiti znatne dijelove 5. i 17. poglavlja.

Ovisno o vašim interesima i ciljevima nastave, mogu se dodati i druga poglavlja ili neka od navedenih zamijeniti drugima. Ako se u nastavi želi naglasiti modernu teoriju određivanja cijena i poslovnu strategiju, trebalo bi uključiti cjelokupna poglavlja 11, 12 i 13, te ostatak 15. poglavlja. Želi li se staviti naglasak na menadžersku ekonomiju, obvezni su dodaci 4., 7. i 11. poglavlju, kao i dodatak o analizi regresije s kraja knjige. Ako predmet pokriva ekonomiju blagostanja i državnu politiku, trebalo bi iskoristiti 16. poglavlje i dodatne odjeljke 18. poglavlja.

Konačno, želimo naglasiti da su oni odjeljci ili dijelovi koji su zahtjevniji ili manje važni označeni zvjezdicom. Te se dijelove može preskočiti bez većih posljedica po razumijevanje suštine knjige.

Dodatni materijali

Nastavnicima i studentima koji budu koristili peto izdanje *Mikroekonomije* na raspolaganju stoje dodatni materijali visoke kvalitete. Nora Underwood sa University of California pripremila je **Priručnik za nastavnike** (Instructor's Manual) koji sadrži detaljna rješenja svih pitanja za ponavljanje i zadataka s kraja poglavlja. Svako poglavlje također sadrži savjete za predavače koji služe sažimanju ključnih pojmova i dodatna pitanja za ponavljanje s rješenjima.

Banka testova (Test Bank), koju je pripremio John Crooker s Texas Tech University, sadrži preko 2.000 riješenih pitanja od kojih su neka s višestrukim ponuđenim odgovorima. Banka testova je pripremljena za uporabu zajedno s programskim paketom **Test Manager** poduzeća Prentice Hall. Nastavnici uz pomoć ovog programa mogu pripremati, prilagođavati i spremati testove za upotrebu u učionici.

Jeffrey Caldwell i Steven Smith s Rose State College su za peto izdanje pripremili **PowerPoint nastavne prezentacije** koje se mogu skinuti s internet stranice ovog udžbenika (<http://www.prenhall.com/pindyck>). Nastavnici mogu sadržaj prilagođavati svojim predavanjima. Nastavnicima je na raspolaganju skup acetata u boji grafova i izabраниh tablica.

Priručnik za učenje (Study Guide), koji su pripremili Valerie Suslow sa University of Michigan i Jonathan Hamilton sa University of Florida, sadrži mnoštvo različitih materijala za ponavljanje i zadataka za studente. Svako poglavlje sadrži popis važnih pojmova, sažetke poglavlja, preglede koncepta, skupove problema i test za samoocjenjivanje. Za sve vježbe, skupove problema i testove za samoocjenjivanje dana su detaljna rješenja.

Prentice Hall's Learning on the Internet Partnership (myPHLIP)/Companion Web site (www.prenhall.com/pindyck) je internet stranica koja sadrži online vježbe, aktivnosti i resurse koji su nadogradnja ovom udžbeniku. Novi se resursi dodaju svaka dva tjedna kako bi studentima i nastavnicima na raspolaganju bila ažurna podrška. Stranica sadrži i on-line priručnik za učenje (On-line Study Guide), kojeg je pripremio Peter Zaleski sa Villanova University. Tamo se nalaze pitanja s ponuđenim višestrukim odgovorima i pitanja za pisanje eseja. On-line priručnik za učenje ima ugrađenu opciju za ocjenjivanje koja studentima pruža trenutačnu povratnu informaciju i komentar uspješnosti.

Nastavnicima su na raspolaganju opcije koje olakšavaju slaganje nastavnog programa, pružaju odgovore na internet vježbe i omogućuju komunikaciju s kolegama nastavnicima kroz arhive predavanja i chat program. Nastavnici odatle mogu i preuzimati dodatke i nastavna pomagala, uključujući i priručnik za nastavnike te PowerPoint prezentacije. Nastavnici se trebaju obratiti svom lokalnom prodajnom predstavniku tvrtke Prentice Hall kako bi dobili korisničko ime i šifru za pristup internet resursima za nastavnike.

Prentice Hall je za nastavnike pripremio on-line alate za pomoć kod pripreme on-line nastave. Postoji sadržaj i opcije koje nastavnicima omogućuju stvaranje punokrvnih on-line predavanja ili dodatnih on-line materijala koji nadopunjuju klasičnu nastavu. Sadržaj je dostupan na WebCT i Blackboard platformama.

Zahvale

Peto izdanje *Mikroekonomije* proizlazi iz dugogodišnjeg iskustva u učionicama, pa dugujemo duboku zahvalnost našim studentima i kolegama s kojima često raspravljamo o mikroekonomiji i njenom prenošenju. U radu su nam pomagali sposobni asistenti-istraživači. Kod prva četiri izdanja pomagali su nam Walter Athier, Phillip Gibbs, Jamie Jue, Masaya Okoshi, Kathy O'Regan, Karen Randig,

Subi Rangan, Deborah Senior, Ashesh Shah i Wilson Tai. Kathy Hill nam je pomagala oko ilustracija, dok su nam Assunta Kent, Mary Knott i Dawn Elliott Linahan pružali tajničku pomoć oko prvog izdanja. Posebice želimo zahvaliti Lynn Steele i Jay Tharp koji su nam znatno pomogli pri uređivanju drugog izdanja. Marc Glickman i Stewe Wiggins su nam pomogli oko primjera u trećem izdanju, dok je pomoć Andrewa Guesta, Jeanette Sayre i Lynn Steele pri uređivanju četvrtog izdanja bila vrlo dragocjena.

Pisanje ove knjige bilo je mukotrpan, ali ugodan proces. U svakoj smo fazi rada primali iznimno vrijedne smjernice od nastavnika mikroekonomije iz cijele zemlje. Nakon što je prvi nacrt prvog izdanja bio uređen i prošao recenzije, raspravili smo ga na dvodnevnom skupu s ciljnom skupinom u New Yorku. Ovo nam je pružilo priliku da prikupimo ideje od nastavnika različitih profila i gledišta. Sljedećim članovima ciljne skupine želimo zahvaliti na savjetima i kritikama: Carl Davidson sa Michigan State University, Richard Eastin sa University of Southern California, Judith Roberts sa California State University iz Long Beacha te Charles Strein sa University of Northern Iowa.

Također, željeli bismo zahvaliti svima onima koji su recenzirali prva četiri izdanja u različitim fazama njihove evolucije:

Jack Adams, University of Arkansas, Little Rock
 Sheri Aggarwal, Dartmouth College
 Ted Amato, University of North Carolina, Charlotte
 John J. Antel, University of Houston
 Kerry Back, Northwestern University
 Dale Ballou, University of Massachusetts, Amherst
 William Baxter, Stanford University
 James A. Brander, University of British Columbia
 Jeremy Bulow, Stanford University
 Winston Chang, State University of New York, Buffalo
 Henry Chappel, University of South Carolina
 Larry A. Chenault, Miami University
 Charles Clotfelter, Duke University
 Kathryn Combs, California State University, Los Angeles
 Richard Cornwall, Middlebury College
 John Coupe, University of Maine at Orono
 Jacques Cremer, Virginia Polytechnic Institute and State University
 Carl Davidson, Michigan State University
 Gilbert Davis, University of Michigan
 Arthur T. Denzau, Washington University
 Tran Dung, Wright State University
 Richard V. Eastin, University of Southern California
 Carl E. Enomoto, New Mexico State University
 Ray Farrow, Seattle University
 Gary Ferrier, Southern Methodist University
 Otis Gilley, Louisiana Tech University
 William H. Greene, New York University
 John Gross, University of Wisconsin at Milwaukee

Jonathan Hamilton, University of Florida
Claire Hammond, Wake Forest University
James Hartigan, University of Oklahoma
George Heitman, Pennsylvania State University
George E. Hoffer, Virginia Commonwealth University
Robert Inman, The Wharton School, University of Pennsylvania
Joyce Jacobsen, Rhodes College
B. Patrick Joyce, Michigan Technological University
David Kaserman, Auburn University
Michael Kende, INSEAD, France
Philip G. King, San Francisco State University
Tetteh A. Kofi, University of San Francisco
Anthony Krautman, DePaul University
Leonard Lardaro, University of Rhode Island
Peter Linneman, University of Pennsylvania
R. Ashley Lyman, University of Idaho
James MacDonald, Rensselaer Polytechnical Institute
Wesley A. Magat, Duke University
Anthony M. Marino, University of Southern Florida
Richard D. McGrath, College of William and Mary
David Mills, University of Virginia, Charlottesville
Richard Mills, University of New Hampshire
Jennifer Moll, Fairfield University
Michael J. Moore, Duke University
Julianne Nelson, Stern School of Business, New York University
George Norman, Tufts University
Daniel Orr, Virginia Polytechnic Institute and State University
Sharon J. Pearson, University of Alberta, Edmonton
Ivan P'ng, University of California, Los Angeles
Michael Podgursky, University of Massachusetts, Amherst
Charles Ratliff, Davidson College
Judith Roberts, California State University, Long Beach
Geoffrey Rothwell, Stanford University
Nestor Ruiz, University of California, Davis
Edward L. Sattler, Bradley University
Roger Sherman, University of Virginia
Nachum Sicherman, Columbia University
Houston H. Stokes, University of Illinois, Chicago
Richard W. Stratton, University of Akron
Charles T. Strein, University of Northern Iowa
Valerie Suslow, University of Michigan
Abdul Turay, Radford University
David Vrooman, St. Lawrence University
Michael Wasylenko, Syracuse University
Robert Whaples, Wake Forest University

Lawrence J. White, New York University
Arthur Woolf, University of Vermont
Chiou-nan Yeh, Alabama State University
Joseph Ziegler, University of Arkansas, Fayetteville.

Željeli bismo zahvaliti onima koji su posvetili svoje vrijeme recenziji teksta i koji su s nama podijelili mnoge vrijedne komentare i ideje koje su znatno pridonijele petom izdanju *Mikroekonomije*:

Nii Adote Abrahams, Missouri Southern State College
Victor Brajer, California State University, Fullerton
Maxim Engers, University of Virginia
Roger Frantz, San Diego State University
Thomas A. Gresik, Pennsylvania State University
Robert Lemke, Florida International University
Lawrence Martin, Michigan State University
John Makum Mbaku, Weber State University
Charles Stuart, University of California, Santa Barbara
Nora A. Underwood, University of California, Davis
Peter Zaleski, Villanova University.

Pored formalnog procesa recenzije, posebno zahvaljujemo kolegama koji su ljubazno podijelili s nama komentare, kritike i prijedloge tijekom razvoja različitih izdanja ove knjige: Jean Andrews, Paul Anglin, J. C. K. Ash, Ernst Berndt, George Bittlingmayer, Severin Borenstein, Paul Carlin, Whewon Cho, Setio Angarro Dewo, Frank Fabozzi, Joseph Farrell, Frank Fisher, Jonathan Hamilton, Robert Inman, Joyce Jacobsen, Stacey Kole, Jeannette Mortensen, John Mullahy, Kristina Pendakur, Jeffrey Perloff, Ivan P'ng, A. Mitchell Polinsky, Judith Roberts, Geoffrey Rothwell, Garth Saloner, Joel Schrag, Daniel Siegel, Thomas Stoker, David Storey i James Walker.

13. poglavlje petog izdanja sadrži novi materijal o aukcijama, čiji nastanak mnogo duguje promišljenim komentarima i prijedlozima Jonathana Hamiltona, Prestona McAfeeja i Michaela Williamsa. Naročitu zahvalnost dugujemo Rashmi Khare i Nicoli Stafford zbog izvrsne pomoći koju su nam pružili pri istraživanju. Njihov je doprinos bio ključan prilikom ažuriranja mnogih primjera i zadataka s kraja poglavlja. Također želimo zahvaliti Victoru Brajeru na pažljivom pregledu primjeraka stranica ovog izdanja. Konačno, mnogo dugujemo Jeanette Sayre i Lynn Steele zbog njihovog sjajnog uredničkog rada tijekom cijelog procesa pisanja i proizvodnje knjige.

Također želimo iskreno zahvaliti ljudima iz tvrtki Macmillan i Prentice Hall na izuzetnim naporima tijekom razvoja raznih izdanja ove knjige. Bonnie Lieberman nam je pružala neprocjenjive smjernice i ohrabrenje za vrijeme pripreme prvog izdanja; Ken MacLeod je osiguravao ravnomjeran napredak knjige; Gerald Lombardi je bio znalački izvor uredničke pomoći i savjeta; John Molyneux je kompetentno nadgledao proizvodnju knjige.

Imali smo sreću da smo tijekom nastanka drugog izdanja imali podršku i ohrabrenje Davida Boelia, te organizacijsku i uredničku pomoć dvije Macmillanove urednice, Caroline Carney i Jill Lectka. Drugo je izdanje poboljšano i vrhunskim uredničkim razvojem Geralda Lombardija te radom Johna Trivisa koji je upravljao proizvodnjom knjige.

Jill Lectka i Denise Abbott su bili urednici našeg trećeg izdanja, njihov je doprinos bio nemjerljiv. Također želimo zahvaliti Valerie Ashton, Johnu Sollami i Sharon Lee za njihovu izvrsnu pomoć pri proizvodnji trećeg izdanja.

Leah Jewell je bila urednica našeg četvrtog izdanja; zaista cijenimo njeno strpljenje, obazrivost i ustrajnost. Također želimo zahvaliti Dee Josephson (Production Editor), koja je tako efikasno upravljala procesom proizvodnje, te Patricii Wosczyk (Design Manager), na pomoći po svim pitanjima vezanim uz dizajn knjige.

Naš urednik petog izdanja bio je viši ekonomski urednik Rod Banister. Divimo se njegovoj usredotočenosti, posvećenosti i obazrivosti. Također cijenimo izvanredne napore Rona Libracha (Managing Editor), Cynthia Regan (Design Manager), te Pat Smythe i Lorraine Castellano koje su dizajnirale ovu knjigu. Isto tako dugujemo zahvalnost i mnogim drugim profesionalcima u Prentice Hallu koji su odigrali važne uloge u proizvodnji i marketingu. Među ostalima, to su P. J. Boardman (Editor in Chief), Gladys Soto (Managing Editor), Holy Brown (Assistant Editor), Marie McHale (Editorial Assistant), Lori Braumburger (Marketing Manager), Paul Smolenski (Senior Manufacturing Supervisor) i Lisi Babin iz Nabave.

R.S.P.
D.L.R.